
SANKT OLAV

St. Olav utkommer en gang ukentlig. — Abonnement både for Inn- og utland tegnes på alle postkontorer eller direkte, skriftlig, i Ekspedisjonen, Akersveien 5. Abonnementspris kr. 2,50 pr. kvartal forskuddsvis betalt, — for utlandet tillegg av vedkommende lands avisporto. Opsigelser må være Ekspedisjonen i hende senest 14 dager før hvert kvartalskifte. — Annonser må være Innsendt innen mandag aften. — Manuskript innen fredag aften.

INNHold: „-- venter på arbeiderne.“ — Høitidsdag i St. Halvard. — Redaktøren — Bergen tar imot sin biskop. — Den hellige Albert den store. — Fra Vikariatet. — Herhjemme.

ST. OLAVS REDAKSJON, AKERSVEIEN 5 - OSLO - TELEFON 23743

RETT + OG + SANNHET

„-- venter på arbeiderne.“

(Efter Kardinal Verdier).

«Høsten venter på arbeiderne» — disse Kristi ord gjelder alle tider og alle land. Ennu er det langt frem før Kirken har fullført sin misjon å erobre hele verden for Kristus. Gud har gjennom alle slektledd benyttet menneskelige veier, og det avhenger for en stor del av menneskenes egen vilje hvorledes de vil stille sig til livets lys.

Men akk — når guddommelige oppgaver betros den menneskelige vilje — utsettes de da ikke for å bli misforstått eller utskutt eller endog tilbakeviste? Jo, det er ikke vanskelig å konstatere, at Kristi evangelium på sin vei gjennom tidene har vært avhengig av sine forkynneres krefter eller svakhet hvad de synlige resultater angår. Men det å være forkynner er dog det ærefulleste hverv av alle — det største et menneske kan opnå her på jorden er å få lov til å ta aktiv del i dette arbeid, å få gi sig med legem og sjel helt til Gud, å tjene og elske Ham, først og fremst ved å vidne om Hans liv og Hans virke, å ofre sig selv helt for menneskehetens oppdragelse, så den lever et lykkeligere liv enn det ellers er mulig.

Gud kaller på medarbeidere og får alltid svar, skjønt tidene er vanskelige. Sjelene er skuffet, fordi det paradis på jorden, som videnskapens mektige opdagelser og materialismens store oppfinnelser har foregjøglet dem etterhvert som utviklingen skrider frem, er blitt en kimære. Menneskene har vugget sig i gylne drømmer om en ny lykke og har forlatt Kirken. Man bortjog sine barnslige illusjoner om at forfedrenes religiøse liv betød noe, og man søkte etter et annet ideal enn det kristne — men man fant det ikke. Man fant kun tomheten, og menneskesjelen gyste også her tilbake for det tomme rum. Menneskesjelen forlanger alltid positive realiteter å leve på. Derfor ser vi nu at så mange atter vender tilbake til oss, fordi alle andre håp er brustne som det blendverk de er.

Ja, høsten er rede —! Man ser med mer forståelse på Kirken — med mindre fordommer. Man ser ikke lenger i den en mørkets makt, et tilfluktssted for alle reaksjonære strømninger, en frihetens fiende og fornekeren av alle jordelivets oppgaver — ute av stand til å forstå nutidsmenneskers mentalitet. Det er begivenhetene selv som har åpnet menneskenes øine. Større og vanskeligere problemer enn forrige tiders mennesker kunde tenke sig, fremstiller sig nu for oss alle og krever sin personlige løsning av oss alle. Dag for dag tar de til i grufullt alvor og truer oss, og det ser ut som kun Kirken har den moralske kraft, som nu skal til for å greie tilværelsens mange floker. Kirken bekjemper uforsonlig den selvmordprocesss som fødselsreguleringen er for menneskeheten, og kun Kirken opprettholder familjelivets hele hellighet, til gagn for den opvoksende slekts psykiske og fysiske sundhet. Kun Kirkens kraft kan gå imot den økonomiske krise som hele verden lider under ved å peke på og selv realisere idealene om opofrelse, ydmykhet, nøisomhet og hjelpsomhet i sinnene. Kun den kan stanse det vilde jag etter fornøielser og adspredelser og skaffe fred og hvile i sjelene.

Ti den fred, som menneskeheten sukker etter, er kun mulig, hvor sannheten, barmhjertigheten og rettferdigheten råder — kun mulig hvor Kirken finner arbeidere til sin høst — og *de* kommer! For nutidens unge forstår sin tids skjønnhet og alvor. Utover landet vokser antallet på de som føler sig kallet dag for dag. De kommer fra alle samfundslag og fra alle verdenskanter — og mens der over jorden blåser en hård og kall vind, skaper de en varm og god atmosfære om sig.

«Dersom jeg møtte en helgen, nedsteget fra himmelen, og en prest» — sier St. Franciskus de Sales — «så vilde jeg først gå hen til presten og kysse den hånd som rører ved livets ord.»

Det Ordet, hvis røst presten har hørt gjennom all

jordens larm, og som han fulgte, da den kalte på ham. Selv om veien fører ham til Kalvariebjerget, hvor skriket lyder imot ham: «Han preker oprør — korsfest ham!» Disse skrik styrker bare hans krefter.

Presten ofrer sig for Kristus netop i den alder hvor ærgjerrigheten og blodets ungdomsbrusen frister og lokker sterkest og med størst makt. Da ifører han sig sutanen, som symboliserer hans offer, hans adskillelse fra mengden, og han ikles den hvite overkledning — surplus'en — som symboliserer renheten. Lang studietid med streng disiplin herder hans karakter til Herrens kamp. Hans fromhet løsnes fra barnetidens umiddelbarhet og stilles under bevissthetens vilje — i videnskapens lys og med askesens kraft stiger han stille mot altret. Intet er høitideligere enn prestens ordinasjon, og dog ser vi mennesker kun den ytre side av den. Hvor vilde vi ikke gripes av hellig ærefrykt om vi kunde se det som foregår i sjelens dyp! Konsekrasjonen gir denne sjel en guddommelig besejning, et mystisk tegn, et evig kjennemerke i Kristi lignelse. Dette tegn forbinder apostelen med sin Herre, gir ham kraft og mot uten like og lar hans ord og hans handlinger for altret og i skriftestolen være *Kristi* ord og handling. Vel får i dåpen alle kristne del i den guddommelige natur og gjennomstrømmes som del av Kristi mystiske legeme av Hans kraft — men vilde de forbli uten virkning og bare være tomme formler. Hvor helt anderledes, når en prest uttaler og handler!

Presten er *ordets* mann og forkynner sannheten — den som er én, selv om menneskene er mange — urokkelig, selv om menneskene er flyktige — evig, selv om menneskene her er i tiden. Ordet går sin seiersgang og

presten viser veien til vårt evige hjem fra jordens time-lighet, som alltid vil være utilfredsstillende for søkende mennesker.

Presten er *bønnens* mann — han henter himmelens velsignelse ned til oss i hele dens fylde. Ved sin breviarbønn bærer han våre svake bønner videre frem — denne stadige og offisielle bønn som omslutter barnets uskyl-dige anmodninger, de sykes lidelser, de arbeidendes tretthet, de anfektedes kamp og de utvalgte lovsang. I prestens sjel ber Kristus alltid for oss. Hans bønn velsigner vuggen som åpner sig og graven som lukker sig, og den vigslar de mange arner som bærer landenes nutid og fremtid i sitt virke.

Presten er *ofrets* mann — som sin guddommelige Herre går hans tid med å gjøre godt. Han kaster lys inn i mørke sjeler, han trøster de bedrøvede hjerter. Hans tilgivelse oppretter de motløse og styrker de svake. Han kjenner alle de menneskelige villfarelser og lidenskaper og alle skuffelsenes bitterhet og han gir sitt liv for å råde bot på alle onder. Han tilgir i Frelserens kraft ikke som et menneske tilgir en fiende, men som Gud tilgir en synder. Gjennom absolusjonen sier han til oss som Kristus sa til Lasarus — sier til vår døde sjel: «Stå op og gå ut i lyset fra din grav! Fra ditt naturlige liv gå ut til de utvalgte liv, til englenes liv, til de helliges liv!»

Prestens liv kan i det ytre forme sig vanskelig, men i sin sjel har han fred — den fred som overgår all forstand. I ånd og sannhet oplever han saligheten allerede her på jorden, fordi han er «ren av hjertet» i sitt viljeliv overfor sjelene, så han kan hjelpe de urolige hjerter å finne hvile i Gud. Da er høsten kommet i hus, men ny høst venter stadig på sine arbeidere — — —

Høitidsdag i St. Halvard.

Og Bededag møttes så St. Halvards menighet med vår nye overhyrde i sin *egen* kirke — efter biskopens eget ønske vilde han komme ut og feire en messe i det vakre lille Gudshus i Urtegaten før han reiste til Vestlandet. Hvor sterkt dette ønske svarte til menighetens eget viste det faktum, at lenge før tiden samledes små og store, unge og gamle i den festlig smykkede kirke og knelte i stille andakt og bønn om velsignelse over arbeide og samarbeide.

Der er noe over St. Halvardkirken som i utpreget grad gjør den til et *bønnens* hus — til et sted hvor man kan gå med hverdagslivets sorger og bekymringer og finne hjelp og trøst for dem. Man får en umiddelbar og sterk følelse av at *her* bor den Kristus som har sagt: «Kommer hit til mig alle I som arbeider og er besverte, og jeg vil gi eder hvile» — at her på dette sted oppleves gang på gang disse ord som enhvers personlige virkelighet. Derfor føles også det som så *riktig*, at nettopp til dette sted kommer Hans Høiærverdighet *Bededag* og følelsen stiger til visshet under biskopens tale.

Men før vi kommer til denne tale har den vidunderlige vakre ceremoni, som en prelatmesse er, tatt sin begynnelse. Alle lys er tentd i den blomstersmykkede kirke med det vakre treskjærerarbeide overalt. Med sognepresten har procesjonen avhentet Hans Høiærverdighet ved inngangen, og for altret har biskopen iført sig messeklærne. Her i dette mindre rum får først menigheten det rette klare inntrykk av den skjønne symbolikk ved denne handling — ved å se den hellige ærbødighet hvormed biskopen mottar hver enkelt del og ifører sig den, får også vi lægfolk en mer personlig forståelse av, hvor ophøiet og hvor krevende en biskops oppgave er. Det var sannheten om autoritetens myndighet som vokste frem for våre undrende øine til en *viden* fra å ha vært en *tro*, og ordene fra korets skjønne sang: «Ecce Sacerdos —» forbandt sig med vår egen bevissthet og blev hver enkelt stadfestelse av hvad «Rom har tait».

Det var derfor til en lydhør menighet at biskopen talte — og det var en lydhør biskop for nettopp *vår*

trang som talte. Utgangspunktet var farten over Genesareths sjø, hvor Jesus sov, mens stormene raste og bølgene gikk høit, inntil de rådvile og forferdede apostler vekket Ham i sin dødsangst. Og biskopen tegnet et billed av det menneskelige livs mange stormer innad og utad og bønnens makt til å stilne dem. Han talte om ungdomslivet, familielivet, arbeidslivet — og påpekte hvor alt arbeid i sig selv kunde og burde bli bønn, gudstjeneste og personlig forhold til Gud. Når en menneskesjel lar sitt arbeide gjennomtrengte av stille bønner i sinnet, så blir arbeidet etterhvert løftet op i denne bønnens verden, og hver gjerning vi gjør blir et ledd i en rosenkrans. Mange vakre eksempler på bønnens og særlig rosenkransbønnens velsignelse stillet biskopen oss for øie i sin varme og hjertegripende tale — og atter fikk man leilighet til å konstatere, hvor lett

og smidig et norsk Hans Høyærverdighet taler. Det er ikke en utlendings korekte bokmål, men naturlig og likefrem tale, slik som vi alle fører vårt sprog til daglig bruk.

Efter biskopens tale fortsetter den høitidelige messe stadig ledsaget av koreis sang med biskopens distinkte celebrering som den bærende undertone. Og da tilsist Sakramentet utstilles kneler alle med biskop og sogneprest i spissen i felles tilbedelse av det Guds Lam som er målet for hele vår livsvandring.

«Som godt begynt er dagen halvt fullendt og like liflig er dens aftenrøde» — biskop Mangers begynnelse her i Oslo har vært *god* — måtte dagen bli begynnelsen lik ved at *vi* nu på vår side viser oss denne godhet verdig!

E.

REDAKTØREN

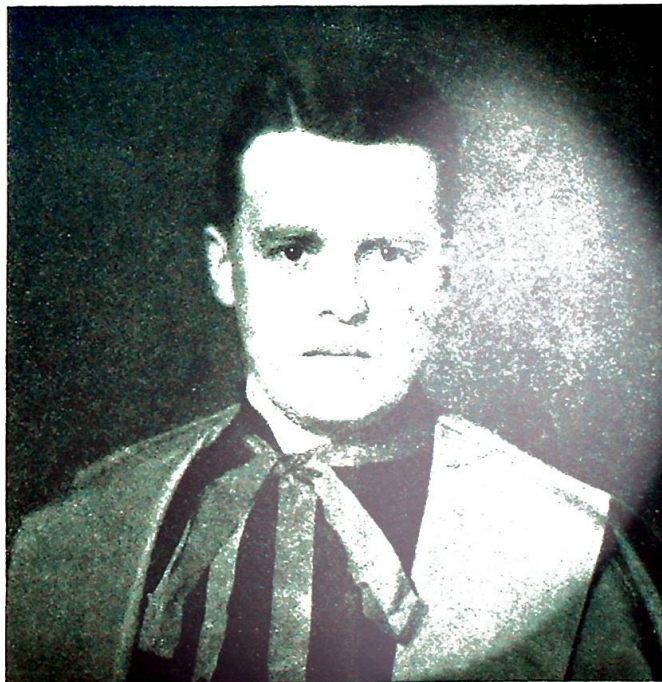
Efter i noen måneder å ha fungert som «ansvarshavende» for «St. Olav» er mgr. *Irgens* av Hans Høyærverdighet biskopen blitt utnevnt til redaktør av bladet. Samtidig har redaktøren fulgt biskopen til Bergen — og vi benytter nu hans fravær til å bringe hans billede i dette nummer og til i noen linjer å motivere den taknemlighet vi på bladets og dets lesekreter vegner forfor Biskop Mangers for denne utnevning. Vi gjør det så meget frimodigere som vi *vet*, at vi dermed imøtekommer et ønske hos våre lesere, og *vet*, at hensynet til *deres* krav og *deres* trang er det, som i første rekke inspirerer mgr. *Irgens* i hele hans innstilling som den ansvarbevisste leder av «St. Olav», og at han derfor vil forstå og tilgi om vi overskrider grensen for vår kompetence ved egenmektig og helt på eget ansvar å ledsage hans billed i vårt eget presseorgan med en hilsen og en takk, rettet til Hans Høyærv. Biskopen.

Hvorfor hilser vi og hvorfor takker vi —?

Vi hilser og vi takker, fordi vi har fått en redaktør, hvis virke kan karakteriseres ved hans stadige benyttelse av ordet «vårt» istedetfor «mitt». Når man

ikke er ubevandret i pressens verden, så vet man, hvor uendelig vanskelig, for ikke å si umulig, det er for en redaktør å holde sin subjektivitet i sjakk i forholdet til «sitt» blad. Hvor god en vilje han enn har til å være en objektiv vurderer av og rettleder i tidens fenomener — før eller senere faller han for fristelsen til å la det av ham redigerte blad bli et talerør for sine *personlige* meninger. Før eller senere vil han med stolthet tale om «mitt blad», og dette vil bli en gjenpeiling av ham. Vel — der har blandt alle landes redaktører vært store, sterke individualiteter, som på

denne måte har preget sin tids mentalitet i positiv retting, og store, sterke individualiteter, som har motarbeidet sin tids negative tendenser, men næsten alltid har herskesyke, ærgjerrighet, forfengeligheit, gjort disse pennens fyrster til tyranner overfor sine lesere, idet de har skaltet og valtet med stoffet efter sine personlige sympatier og antipatier. Å orientere leserne i det objektiv sanne, virkeligheten bak illusjonene, og å krystalisere denne ener ut av jordelivets mangfoldighet kommer for denne redaktørtype ikke i betraktning. Hans selvbevissthet

overskygger hans ansvarsbevissthet og villeder hans vilje.

En slik redaktør har ikke «St. Olav» fått, og det betyr mer enn vi kan overskue i øieblikket, selv om vi kan ane det. I sin periode som «ansvarshavende» har mgr. Irgens godtgjort, at han ikke betrakter sig som bladets selvhersker, men som dets første tjener, og at dette blad for ham ikke bare representerer en samling trykte ord av oppbyggelig eller instruktiv eller refererende karakter, men er et levende organ for Kirkens røst og Kirkens syn, og derfor ikke tillater spillerum for personlige sympatier eller antipatier, som kan stille sig imellem leserne og veiens, sannhetens og livets evangelium, slik som det Guds rike, som er «mitt iblandt eder», åpenbarer dette evangelium gjennom de daglige

foretelser, hverdagens begivenheter — små som store. — Vi takker for *presten og redaktøren* — mon ikke dypest sett denne kombinasjon er det rikeste og fruktbarste livskall av alle? Det er evighetens og tidens tjener forenet i samme person — det er ham som hører Guds røst gjennom tidens stormer og ser Guds spor på tidens veier og løser Guds vilje fra tidens egenvilje, fordi han er så «ren av hjerte», at ingen egennytte kaster skygge over *rett og sannhet*, ingen egoisme hindrer ham i å *øve sannheten i kjærlighet*.

Derfor takker vi Hs. Høiærv. Biskop Mangers for *redaktørpresten Mgr. Henrik Irgens*.

«Gud give ham lykke og gode råd — sitt Nådes lys ham tilsende!»

E(n av mange).

Bergen tar imot sin biskop.

— 6te november 1932. —

Biskopen, ledsaget av Mgr. Irgens, kom søndag morgen kl. 1/2 10 med natt-toget fra Oslo. Hans Høiærværdighet blev på stasjonen mottatt av geistligheten og menighetsrådet. Fra jernbanen kjørte man straks i biler til prestegården og kl. 1/2 11 presis begynner Pontifikalmessen i St. Paulskirken, med rette de bergenske katolikkers stolthet og pryde, som for anledningen var praktfullt og smakfullt pyntet med blomster og guirlander og talløse vokslys. Kirken var fylt til siste plass, da sognepresten med ministrantene og med ceremoni-

mesteren, pastor Høegh, begav sig i procesjon til kirkens hovedinngang for der å motta biskopen. Mens menighetens utmerkede kor, under fru Hals Andersens dyktige ledelse, utfører det fir-stemmige

Da biskopen kom —.

St. Pauls kirke og St. Franciskus' hospital i Bergen.

«Ecce sacerdos magnus», av Fr. Koenen, skrider procesjonen langsomt fremover mot høialteret, hvor Hans Høiærv. Mgr. Mangers, efter å ha lest forberedelsesbønnene, ifører sig paramentene og begynner Pontifikalmessen, assistert av Mgr. Snoeys som presbyter-assistent og Mgr. Irgens og Pastor v. d. Vlugt som diakon og subdiakon. Koret utfører den meget krevende,

fir-stemmige messe «Stella maris» av Griesbacher. Mgr. Snoeys holder med sin vanlige glød og begeistring festprekenen over teksten: «Non vos me elegistis, sed ego elegi vos» — «I har ikke utvalgt meg, men jeg har utvalgt eder». Så fortsettes høimesen og alle tilstedeværende katolikker forener sig med det ublodige offer som biskopen frembærer på altret, og alle sender sine inderlige bønner op til Gud forat Hans Nåde bestandig skal ledsage, opplyse og styrke biskopen i den ansvarsfulle og tunge oppgave som den katolske Kirkes øverste leder i Norge. Mektig bruser orgeltonene gjennom kirkens høie rum. Herlig og begeistret lyder «Hosianna-sangen». Så forstummer plutselig all musikk, og sjelen gripes av en hellig stillhet, som bebuder konsekrasjonen, Messeofrets midtpunkt og høidepunkt. Etter at biskopen har gitt sin velsignelse synges unisont «Store Gud vi lover dig», hvorefter biskopen igjen i procesjon forlater kirken, idet han velsigner de ydmykt knelende troende. Dermed er festdagens største begivenhet slutt. Om eftermiddagen er det levittandakt med preken av pastor *Wijn* over emnet: «Den apostolske suksessjon». Også der var kirken næsten helt fylt. Straks efter andakten forsamledes menigheten i det ualmindelig vakkert pyntede, rent romantiske forsamlingslokale i kirkens rummelige krypt, for å bringe en felleshyldest til vår kjære, nye overhyrde. Det rike program gjennomførtes presist, og sangkoret gjorde sig igjen fortjent ved en nydelig utførelse av flere fir-stemmige sanger, av hvilke især må fremheves «Når fjordene blåner» av A. Paulsen. Sang og taler vekslet med hverandre. Den fine, verdige feststemning kulminerte, da Hans Høiærv. Biskopen reiste sig og holdt en improvisert tale ut av hjertet, og derfor også gående til alles hjerter. På sin egen, enkle og likefremme måte fortalte han om hvordan han selv blev overrasket av utnevnelser, som kom til ham som et lyn fra klar himmel. Derefter gav han en forklaring av sitt skjønne, aktuelle

Øienklinikken i Bergen.

valgsprog: «Ut omnes unum sint» — «At alle må være ett». Heller ikke glemte han menighetens «øiesten»: skolen. Han opfordret alle til å fremme og støtte det store arbeide som menigheten med sognepresten i spissen dermed hadde begynt, og minnet igjen om at den som har ungdommen har fremtiden. Unødvendig å si at talen fikk velfortjent og stormende bifall.

Også tilstelningen var arrangert på en meget fin og grei måte, «à la Bergen». Det i alle henseender meget vellykkede festmøte sluttet med avsyngelsen av det første og siste vers av «Store Gud vi lover dig».

Bergens katolikker har mottatt sin nye biskop på en verdig måte, så at man uten overdrivelse kan si: «Bergen docet» — «Bergen lærer». En opriktig takk til festkomiteen og alle som ved sitt utrettelige strev gjorde denne dag til det den blev: et uforglemmelig minne for hele livet.

En bosatt «Ikke-Bergenser».

Den hellige Albert den store.

Av P. Alby, O. P.

Den 6. desember 1931 blev Albert den store erklært for helgen, og kirkelærer av Pave Pius XI.

I 1223 gjestet en stor predikant den berømte italienske universitetsby Padua. Han var av tysk opprinnelse og het Jordan av Sachsen. Han tilhørte Dominikanerordenen, hvis stifter, den hellige Dominikus, var død for to år siden, og Jordan av Sachsen var hans første efterfølger som ordensgeneral. Studentene beundret ham og holdt av ham, men de var også litt redd for ham, da han hadde ord for å erobre så mange noviser for sin orden blandt lærerne og studentene.

En dag var der blandt tilhørerne en sekstenårig student, som også var tysk. Det var en sønn av greven av Bollstedt, et slott i Schwaben ved den lille by Laningen, omtrent 50 kilometer nordvest for Augsburg. Han var blitt opdratt som ung ridder. Han forteller selv i en av sine bøker at han deltok i falkejakt, og beretter flere trekk fra dyrenes liv som han iakttok på disse jaktutflukter. Men drevet av en uimotståelig trang til videnskapelige studier reiste han til Padua, fordi det på den tid ikke fantes noget universitet i Tyskland. Der fikk han høre Jordan av Sachsen. Det var ikke første

gang han kom i kontakt med «sortebrødrene», men predikanten var den dag særlig veltalende, og hans ord gjorde et så sterkt inntrykk på den unge student, at han besluttet sig til å tre inn i ordenen.

Albert — det var studentens navn — blev altså dominikaner. Han blev sendt til Köln for å studere teologi. Det var jo den nye ordens særlige preg at der blev lagt større vekt på studiene enn i de eldre munkeordener. Alberts enestående videnskapelige anlegg åpenbarte sig litt efter litt. Nogen år efter blev han presteviet og utnevnt til lærer med titel av lektor. Han underviste i Köln i 4 år, etterpå i Hildesheim, Freiburg i Breisgau, Regensburg og Strasburg.

I 1244 blev han sendt til Paris, hvor han snart fikk titel av «mester i teologi» og blev utnevnt til rektor for studiene. Universitetet i Paris var allerede på den tid verdensberømt, og Dominikanernes studiekloster i Paris var ordenens største. Predikebrødrene tok del i undervisningen på universitetet og innehadde to professorater. Ett av disse blev betrodd til den hellige Albert. Hans undervisning tiltrakk en så stor mengde tilhørere, at salen blev for trang til å rumme alle. Man forteller at læreren blev nødt til å undervise i fri luft på en plass som derfor blev kalt «Mester Alberts plass». Plassen har bevart dette navn inntil den dag idag under en litt forvansket form: Place Maubert.

Imidlertid blev der i 1248 besluttet at studieklostret i Köln skulde utvides. Der skulde bli en av de fire nye, store klostere som ordenen vilde stifte i Bolonia, Montpellier, Oxford og Köln. Man trengte en mann som hadde evner til å sette den nye skole igang, og Albert blev sendt til Köln. Han reiste ikke alene. Han tok med sig en ung novise, som han hadde lært å kjenne i Paris, og for hvem han allerede næret en særlig sympati. Han anet i ham en av sine beste disipler og en medarbeider for fremtiden. Det var Thomas av Aquino. Men studentene i Köln kjente ikke denne nye bror. Til tross for at han var fra Syd-Italien og av adelig familie, var han så beskjeden og taus at de trodde at han var lite intelligent. De kalte ham «den store, stumme okse fra Sicilia». En av studentene tenkte at det falt ham vanskelig å forstå forelesningene, og tilbød sig å hjelpe ham. Broder Thomas tok imot dette. Men en dag hendte det at den unge manuduktør selv ikke kunde forklare opgaven. Da var det Thomas' tur til å ta ordet, og hans fortolkning var ikke bare klar, men enda mere lysende enn den læreren selv hadde gitt.

Men Mester Albert skulde få anledning til å anerkjenne sin elevs overlegenhet under mere høitidelige omstendigheter. Det var, og det er fremdeles skikk og bruk i de teologiske skoler, på visse dager å holde offentlige diskusjoner om særlig vanskelige spørsmål. En gang var de to debattanter Albert og Thomas. Thomas' svar var så vidunderlig klare og rammende, at mesteren fikk erfare at han hadde funnet sin overmann. «Vi kaller ham den stumme okse,» sa han, «vi tar feil. Den dag vil komme, da denne okses brølen skal lyde inntil verdens ytterste ende.» Mesteren og disiplen sluttet et mere og mere innerlig vennskap med hverandre og Albert tok Thomas som medhjelper i sitt arbeide.

Alberts berømmelse vokste fra dag til dag, og hans navn trakk flere og flere elever til klosterekolen. Men denne berømmelse blev også årsak til at han ofte blev forstyrret i sine fredelige studier. Man valgte ham til voldgiftsmann for å løse forskjellige konflikter. Det var bl. a. tilfelle da Kölns borgere i 1252 gjorde opprør mot sin biskop, og samtidig var byens verdslige herre. Alberts kloke og upartiske optreden vakte beundring og begge parter bøiet sig for hans avgjørelse.

I 1254 blev han valgt til provinsial-prior for provinsen Teutonia, d. v. s. øverste leder for alle «sortebrødrenes» klostre, ikke bare i den største del av Tyskland, men også i Østerrike, Elsass, Brabant og Holland. Det var altså ingen sinekyre. Han måtte besøke alle disse klostre, og han foretok alle sine visitasreiser tilfots og uten penger. Sønnen av greven av Bollstedt tiggert sig frem fra dør til dør. Derfor var han også særlig streng når det gjaldt forsyndelser mot fattigdomsløftet. På den tid utbrøt i Paris en temmelig voldsom kamp mot tiggerordenene, og Albert blev innkalt av Paven for å forsvare dem i hans nærvær. Paven befant sig i Anagni. Albert begav sig dit, og efter å ha fullført det pålagte arbeide, fortolket han også i Pavens nærvær Johannes' Evangelium og de kanoniske epistler.

Efterat hans embedstid som provinsial-prior var utløpet, tenkte Albert bare på å fortsette sin videnskapelige virksomhet, da en befaling fra Paven påla ham en enda tyngre byrde. Det gjaldt intet mindre enn å overta et bispedømme. Biskopen av Regensburg var nylig blitt avsatt og geistligheten var ikke kommet til noget resultat med hensyn til hans etterfølger. Paven tenkte da på Albert, hvis gode egenskaper og evner han hadde lært å kjenne under hans opphold i Anagni.

Men ordensgeneralen Humbert av Romans var meget bedrøvet over å miste en så verdifull medbror som Albert. På den tid satte forresten ikke Dominikanerordenen særlig pris på at nogen av dens medlemmer blev ophøiet til bispeverdigheten på grunn av de verdslige beskjeftigelser som det biskoppelige embede ofte medførte. Humbert gjorde alt mulig for å forhindre Alberts utnevning, men forgieves. Begge to måtte bøie sig. Albert blev utnevnt til biskop den 5. januar 1260. På bispestolen fortsatte han å leve som munk. Blandt annet vedblev han å gå med de grove sko som predikebrødrene pleiet å bruke, og fikk derfor tilnavnet «biskopen med snøreskoene». Dessuten forvaltet han de økonomiske anliggender med stor klokskap.

Men tross all sin hellighet og det gode eksempel, som han var for alle, lykkedes det ham ikke å omvende sine får. «Det var et hårdnakket folk,» sier Peter av Preussen, som har skrevet Alberts livshistorie. Nogen av dem gikk endog så langt, at de anklaget ham for trolldomskunster, på grunn av de videnskapelige forskninger og eksperimenter som han var optatt av.

Derfor bad han to år efter om å få lov til å nedlegge sitt embede, og Paven tillot det til ordensgeneralens største glede. Allikevel kunde ikke Albert påny begynne sitt rolige munkeliv i Köln. Han fikk befaling til først å forkynne et nytt korstog til befrielse av det

Hellige Land. Det tvang ham til å gjennomstreife hele Tyskland i fire år. Endelig kunde han vende tilbake til Köln. Der blev han hjem søkt av en stor sorg. Hans elskede disippel Thomas av Aquino døde i full aktivitet i 1274 på veien til kirkekonsiliet i Lyon, som også Albert skulde delta i.

I 1277, da han var over 70 år, hadde han enda krefter til å dra til Paris for å forsvare enkelte av Thomas' læresetninger, som var blitt dømt for å være kjetterske. Litt senere blev han rammet av den ulykke å miste hukkommelsen. Den store vitenskapsmann forstod at denne ydmygelse var en advarsel fra himmelen. Fra den tid av tenkte han bare på å forberede sig til døden. Man forteller at det siste minne som stod levende for ham var den store sorg som Thomas av Aquinos død hadde forårsaket ham. Han brast i gråt hver gang han tenkte på ham. Endelig den 15. november 1280 forlot han denne verden og blev forenet med sin kjære disippel i beskuelsen av den Gud som de begge hadde talt og skrevet så meget om.

Albert den stores verk er umåtelig omfattende. Hans skrifter utgjør et helt bibliotek. De kan deles i tre klasser: naturvidenskap, filosofi og teologi. Hvad naturvidenskapen angår har Albert skrevet om alle mulige emner: matematikk, fysikk, zoologi, astronomi o. s. v., f. eks.: om himmelen og verden, om årsaken til livet og døden, om sønnen og den våkne tilstand, om hukkommelsen, om ungdom og alderdom o. s. v. En del av disse naturvitenskapelige arbeider er naturligvis foreldet. For å bedømme dem rett må man sette sig inn i tidens forhold. For å forstå den rolle som Albert den store har spilt i den teologiske tankegangs utvikling, må man ta i betraktning at denne utvikling på hans tid gjennomgikk en krise.

I omtrent ett århundre hadde Aristoteles og hans arabiske fortolkere verker litt etter litt utbredt sig i Vesterlandenes skoler. Her var en skatt av menneskelig kunnskap som Kirken nødig vilde late hånt om. Men å studere disse hedenske forfattere var farlig for de ubefestede sinn, som i disse verker ikke forstod å skjelne mellom de rent vitenskapelige iakttagelser og de filosofiske slutninger, som forfatteren, efter sin personlige tankegang, drog av dem. De vitenskapelige iakttagelser var verdige til å bevares. Men en del av de filosofiske påstander stod i strid med troen.

Nogen kirkelige myndigheter syntes at denne intellektuelle begeistring for hedenske forfattere skulde holdes i tømme, da de først og fremst hadde sjelens frelse for øie. Kirkeforsamlingen i Sens i 1210 forbød undervisning i Aristoteles' naturfilosofi i Paris.

I 1231 fornyet Paven, Gregorius den niende, dette forbud, men det gjaldt kun inntil disse bøker var blitt renset for de villfarelser som var imot den kristne tro.

Albert den stores oppgave blev ikke egentlig å rense Aristoteles' lære, men snarere å tilegne sig hans vitenskap. Han forstod å opta i sig all den sannhet som fantes i den greske filosofers bøker og å gjengi den i trossannhetens ramme, uten å opheve grensen mellom det naturlige og det overnaturlige.

Hans bøker behandler hovedsakelig naturvitenskapen. Det er især hans disippel Thomas av Aquino man må tillegge den ære å ha beriket den katolske teologi ved å kristne Aristoteles' tanke og bedre enn nogen annen å ha bevist at fornuften og troen ikke motsier hverandre. Den sunde fornuft beviser troens grunnlag — mens troen, langt fra å undertrykke fornuften, beriker og beskytter den mot villfarelser.

Det må påpekes, hvis man ønsker å få Alberts intellektuelle skikkelse fullstendig klart for sig, at denne middelalderse vitenskapsmann, som i mere enn en henseende ser foreldet ut for våre moderne øine, for sin tid var en meget dristig ånd, en banebryter, og av mange næsten ansåes for en revolusjonær.

Men Pavens mening med Albert den stores kanonisering er ikke bare å vekke beundring for hans altomfattende vitenskap. Det er fremforalt å fremstille ham som et eksempel på den kristne fullkommenhet.

Vi har sett den ydmyke ordensbror, som efter to års forløp ber sig entlediget fra det bispedømme, som mot hans vilje var blitt ham pålagt. Vi har beundret den fattige tiggermunk som rakte hånden ut for å få sitt daglige brød. Vi har også mange vidnesbyrd om hans fromhet og stadige forening med Gud. Han forberedte sig til sitt arbeide ved dag og natt å tilbringe mange timer i bønn. Han bad ofte med tårer, og den bønn som vi bringer i neste nr., er et bevis blandt andre på, at bøkene slett ikke hadde uttørret hans hjertes ømhet. Paven fremstiller ham også som fredsstifter. Vi kjenner ham allerede som voldgiftsmann i forskjellige konflikter. Dessuten var han en typisk representant for den kristne internasjonisme som på den tid hersket i dannede kretser.

Født i Tyskland begynte han sine studier i Italia og trådte inn i en orden som var stiftet av en spanier. Han vant en så stor berømmelse i Paris, at denne by ennu har en plass som bærer hans navn. Hans beste disippel var en italiener, Thomas av Aquino, og blandt sine venner regnet han også Frankrikes konge, Ludvig den hellige. Som provinsial-prior regjerte han over klostre som var spredt fra Nordsjøen til Donau, så at ikke bare Tyskland, men også Belgien, Holland, Elsass og Østerrike kan ære ham som en av sine store menn.

Måtte hans forbønn hos Gud hjelpe alle dem som i vår tid forsøker å skape fred mellom menneskene.

NYE BØKER INNSENDT TIL REDAKSJONEN :

Camilla Collett: «Frigjørelsens år».

(Gyldendal. Norsk Forlag).

J. L. Mowinckel jr.: «Hvad enhver bør vite om musikk».

(Gyldendal. Norsk Forlag).

Martha Østenso: «Prolog til kjærlighet». (Some & Co.).

Clare Sheridan: «Uten omsvøp». (Some & Co.).

Somes håndarbeidshefter I.

Fra Vikariatet.

Hans Høiærverdighet Biskop Mangers har utnevnt mgr. *Irgens* til redaktør for «St. Olav».

«St. Olavs» redaksjon:

Som redaksjonssekretær i «St. Olav» er ansatt fru *Eva Dithmer-Vanberg*.

Herhjemme: —

«St. Olav»

takker herved sine abonnenter for den elskverdige mottagelse vår opfordring til å betale forfallen kontingent har fått. Det har vært både gledelig og særdeles gagnlig for oss å oppleve de mange beviser på våre kjære trosfellers lydhørhet, når det gjelder vår hellige sak — og vi ber de, som av en eller annen grunn har vært forhindret i å komme, om så hurtig som mulig å avlegge oss et særdeles velkomment besøk. De siste tiders begivenheter har jo stadfestet viktigheten av at katolisismen har et presseorgan, som utadtil kan representere dens verdier, og kollekten i søndags har gitt oss den opmuntring som det er å se sitt arbeid verdig en støtte. Vi trenger støtte, da en utvidelse av bladet uke for uke melder sig som en mer og mer uavviselig fordring. Denne utvidelse muligkjøres kun ved våre trosfellers opmuntrende hjelp, og vi håper derfor på denne i form av abonnement og annonsering. Husk at «St. Olav» er intet privat presseforetagende, men vårt felles uttrykksmiddel overfor utenverdenen.

Ennvidere takker vi de abonnenter som har meddelt oss sine vanskeligheter for å innfri sin forfalne kontingent. Vi takker dem for deres enstemmige ønske om allikevel å få beholde bladet og for de vennlige ord, de sier oss i denne forbindelse. Som vi skrev er der nu for disse abonnenter opprettet et «kriseabonnement» og de vil fremdeles motta sitt eksemplar, idet vi håper, at de vil tenke på oss og våre økonomiske vanskeligheter, når deres forhold blir lettere og tillater det. Selv de minste avdrag er velkomne!

Vi er alltid takknemlig for opmuntring i råd og dåd og vi vil på vår side anstrenge oss for med Guds nådige bistand å føre bladet stadig fremad på sin tradisjonsrike vei, så det mer og mer blir sin oppgave voksen. Vårt program vil først og fremst være «å øve sannheten i kjærlighet» og under dette motto vil vi arbeide. Måtte denne kjærlighet finne gjenklang hos våre trosfeller, så den ikke blir en «lydende malm og en klingende bjelle», men en klokke, som kaller oss alle til å elske dette landet som det stiger frem slik, at hvad

fedrene har kjempet, mødrene har gredt med og for det kors, som vår skytshelgen og store navnefelle tegnet med sitt blod — det vil nu i våre tusen hjem, som bygger på denne våre fedres tro, «gro av vår kjærlighets frøknorn igjen».

Redaksjonen.

Biskopens reise.

Søndag den 13. november vil Hans Høiærverdighet installere hr. pastor dr. Van der Burg som sogneprest i *Stavanger*. Fra *Stavanger* vil biskopen reise mandag til *Kristiansand* og derfra videre til *Arendal* og *Tønsberg*. Opholdet i disse byer blir ganske kort, da Hans Høiærverdighet vil være tilbake i *Oslo* søndag den 20. november ved *St. Albertus Magnus-jubileets* høitidelig holdelse i *St. Dominikuskirken*.

Grunnet plassmangel.

må utestå et referat av N. K. K. F.'s 7de rådsmøte den 29—10—32 i *Oslo*. Det vil komme i et av de første numre.

Porsgrunn.

Søndag den 30. oktober efter aftenandakten var den mannlige ungdom av menigheten her innbudt til dannelse av en katolsk ynglingeforening. Ønsket om en sådan forening har i mange år vært aktuelt, men forskjellige grunner har bevirket at planene dessverre hver gang har måttet utestå. Nu i høst blev der imidlertid mere liv i saken takket være en av våre unge menn, herr *Wenzel Weber*, som efter «vis» og initiativrik å ha vendt tilbake fra den eukaristiske kongress i *Kjøbenhavn*, satte sig i forbindelse med lederen for det katolske ungdomsarbeid i *Oslo*, herr pastor *Laudy*. Dette har ført til et så heldig resultat, at konstituerende generalforsamling kunde holdes allerede nevnte søndag i skolelokalet under ledelse av sognepresten, herr pastor *Recktenwald*. Der var fremmøtt 12 av de unge, man venter sig imidlertid ennu flere, så det burde være gode utsikter for foreningens leve og virke i fremtiden.

Sognepresten redegjorde nærmere for foreningens tilblivelse og formål, hvorefter man behandlet de fremlagte forslag til lover. Man gikk siden over til valg av styre som skulde arbeide under sognepresten, der er foreningens selvskevne øverste leder. Til formann blev valgt enstemmig den populære *W. Weber*, viceformann og kasserer blev *Marensius Pedersen*, og sekretær *Ivar Hansteen Knudsen*. Videre valgtes som suppleant til styret og revisor henholdsvis herrerne *Thomas Bongart* og *C. Hugo Weber*.

Generalforsamlingen sluttet efter 2½ time, og dermed var *Laurentius-foreningen* — det blev foreningens navn — stiftet og begynt sitt virke i *Porsgrunn*.

Secretæren.

Fredrikstad.

Mgr. *Irgens* reiser lørdag til *Fredrikstad* for å vikariere der en tid. Han er tilbake i *Oslo* onsdag den 16. november og reiser igjen til *Fredrikstad* lørdag den 19. november.